

Datum

29 september 2022

Onderwerp

VNG over Prijsplafond en Noodfonds tbv AFB

Geachte dames en heren,

Volgende week debatteert u met minister Kaag in de Algemene Financiële Beschouwingen. Vorige week bij de Algemene Politieke Beschouwingen werd er intensief gesproken over de gevolgen van de stijgende energieprijzen op de koopkracht en de maatregelen om die gevolgen te dempen: het prijsplafond en het noodfonds. Uit de brief van het kabinet van 20 september bleek dat er nog veel uitgewerkt moeten worden, reden waarom er bij de Politieke Beschouwingen geen conclusies werden getrokken en waarom het debat zal worden voortgezet bij de Financiële Beschouwingen.

Vanuit de VNG willen we u een aantal zaken meegeven, met als hoofdboodschap dat gemeenten het noodfonds niet kunnen uitvoeren. Hieronder lichten we dat toe en gaan we ook verder in op het prijsplafond, het beleid niet af te sluiten, flankerend beleid, de uitvoering van de energietoeslag en hoe om te gaan met de gestegen energierekeningen van culturele, sportieve en maatschappelijke instellingen.

Gemeenten kunnen noodfonds niet uitvoeren

De VNG is blij met de landelijke inkomensondersteuning van het Rijk zoals gecommuniceerd is op Prinsjesdag. Gemeenten kunnen op deze manier vooral stevig inzetten op het bieden van een lokaal effectief vangnet. Daarom pleiten we ervoor dat het tijdelijk noodfonds van het Rijk een fonds is dat voorliggend is aan de bijzondere bijstand van gemeenten.

Het tijdelijk noodfonds moet een landelijk initiatief zijn dat bedoeld is voor inwoners die tussen wal en schip vallen, zodat gemeenten vooral kunnen inzetten op hulp aan kwetsbare inwoners met lage inkomens.

Gemeenten kunnen het noodfonds niet uitvoeren, vanwege de enorme druk op de uitvoeringscapaciteit. We hebben het dan over zaken als:

- *Stelselwerking*. Wanneer gemeenten deze rol oppakken zal dit snel worden vermengd met bijzondere bijstand en zal de druk verminderen om een oplossing binnen de energieketen te vinden. De facto wordt het hiermee geen voorliggende voorziening. Dit is ook een argument om het noodfonds zodanig in te richten dat 'gewone' regelingen beschikbaar blijven voor noodgevallen.
- *Juridisch* zijn er een aantal moeilijkheden: Het is lastig om de maatregel af te schalen wanneer die vermengd wordt met bijzondere bijstand. Immers: generieke maatregelen kunnen in een keer worden teruggedraaid, terwijl in het geval van bijzondere bijstand per huishouden een afwijzende beschikking afgeleverd dient te worden. Ook vraagt individuele bijzondere bijstand een individuele beoordeling op bredere gronden.

- *Uitvoeringsdruk*: bij gemeenten stapelen een aantal crisismaatregelen zich op, zoals de leefgeldregeling voor Oekraïners en de energietoeslag, terwijl er al een hogere toestroom is van vroegsignalen waarop gereageerd moet worden.
- *Invoeringsdruk*: de komende maanden wordt de leefgeldregeling voor Oekraïners herzien, moeten studentensteden een bulk aan aanvragen voor energietoelage afwijzen en per 1 november gaat de kindregeling van de Hersteloperatie Toeslagen van start.
- *Informatiekundig*: het lijkt onlogisch om data van een beperkt aantal energiebedrijven te gaan delen met 344 gemeenten die dit dan weer toetsen aan informatie die bij belastingdienst vandaan komt.

Wij pleiten er daarom voor het landelijke noodfonds uit te laten voeren door een uitvoeringsorganisatie die inzage heeft in de inkomensgegevens van inwoners, zodat het landelijk noodfonds gericht ingezet kan worden. Daarbij kunnen wij een goede partner zijn vanuit vroegsignalering en schuldenbeleid.

Prijsplafond

Het is primair aan het kabinet en de energieleveranciers een prijsplafond af te spreken. De VNG kan zich vinden in het voorstel van het kabinet het prijsplafond te koppelen aan het energieverbruik. We vinden tevens dat het kabinet in dient te zetten op een tijdelijk prijsplafond voor het eerste deel van het energieverbruik (bijv. tot 1500 KWh) zodat er wel een prikkel blijft tot energiebesparing. Dit is een manier om snel en generiek huishoudens te ondersteunen. Daarnaast is het van belang dat het Rijk met een structureel plan komt, omdat een tijdelijk prijsplafond niet de oplossing op lange termijn is.

Niet afsluiten

Ook het besluit om mensen niet af te sluiten is primair aan het kabinet en de energieleveranciers. De VNG is het van harte eens met dit voornemen. Gemeenten kunnen bijdragen deze doelstelling te realiseren vanuit hun kennis van vroegsignalering en schuldhelpverlening. Het is ook zaak dat energieleveranciers tijdig mensen doorverwijzen naar gemeenten voor hulp. Een soortgelijk statement (geen uithuiszettingen i.p.v. geen afsluitingen) hebben het Rijk, woningbouwcorporaties en VNG in de Coronacrisis ook gedaan.

Flankerend beleid

Gemeenten doen graag, in samenwerking met het kabinet, een stap naar voren voor hun inwoners om passende hulpverlening te bieden, zoals bijzondere bijstand, individuele bijzondere bijstand, preventieve en curatieve schuldhelpverlening en hulp bij verduurzamen van woningen. Gemeenten kunnen dit echter niet alleen. We vinden het bijvoorbeeld belangrijk dat inwoners die in een schuldhelpverleningstraject zitten niet uitvallen, omdat zij geen afloscapaciteit hebben vanwege de stijgende energieprijzen. We vragen energieleveranciers coulant te zijn als het gaat om deze energierekeningen.

Uitvoering van de energietoeslag.

Gemeenten keren de landelijke regeling energietoeslag uit. De energietoeslag is de afgelopen tijd een aantal keer opgehoogd. Dit gebeurt in 2022 weer. Er komt 500 euro bij. Daarbij komt er in 2023 weer een uitkering van energietoeslag aan inwoners. Hier is een wetswijziging voor nodig.

De VNG pleit ervoor om in die wetswijziging een afbakening van de doelgroep op te nemen, omdat het voor gemeenten niet uitvoerbaar is om voor alle inwoners die gemeenten niet kennen een energietoeslag uit te keren.

Zo pleiten wij er bijvoorbeeld expliciet voor dat studenten vooral terecht kunnen bij het Rijk / DUO. We zijn blij dat met het koopkrachtpakket er betaalperspectief wordt geboden aan studenten, maar dit zal pas later in het jaar van 2023 ingaan. We zien graag dat dit per 1 januari 2023 ingaat.

Culturele, sportieve en maatschappelijke instellingen

Tijdens de Algemene Beschouwingen is ook aandacht gevraagd hoe om te gaan met de gestegen energierekeningen van culturele, sportieve en maatschappelijke instellingen. Het gaat om instellingen die veelal op afstand stand staan van de gemeente (hoewel er vaak wel een subsidierelatie is). Dat betekent dat gemeenten niet via de loon/prijscompensatie van het accres op het Gemeentefonds gecompenseerd worden voor de gestegen energiekosten van dit soort instellingen.

Tegen die achtergrond zijn wij benieuwd hoe de aangenomen moties van [Paternotte c.s.](#) en [Pieter Heerma c.s.](#) zullen worden uitgewerkt.